

ISSN 1318-5772 XXVII (2020) št. 2

BOŽJA BESEDA DANES

Revija Zavoda Biblično gibanje

Ušesa vsega ljudstva
so bila obrnjena
proti knjigi postave.
(Neh 8,3b)

καὶ ὅτα παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου

וְאָזְנֵי כָּל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה

ČAS PREIZKUŠENJ IN SVETO PISMO

POGOVOR Z JANEZOM KOZINCEM
O izkušnji življenja v Božji besedi

RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVZE
Psalmi in preizkušnje življenja (Psalm 143)

NOVA RUBRIKA: PAVLOVA OBČESTVA
Razdori v prvi Cerkvi in moč evangelija o križu

UVODNIK Samo Skralovnik KAJ IZHAJA OD BOGA?	3
MALI KLJUČ SVETEGA PISMA s. Snežna Večko NOVI LJUDJE ZA NOVE NALOGE	4
BOŽJA BESEDA RASTE Romana Bider POSTATI OVCA, KI SE PUSTI BOŽATI	5
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO Primož Erjavec PAPEŽ FRANČIŠEK O VIHARJU PANDEMIJE	6
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE Zlata Krašovec VEDETI MORAMO, KAKŠNA BO CENA, ČE LJUBEZEN KOT ZASTONJSKO DARITEV IZKLJUČUJEMO	8
RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVEZE Alan Tedeško PSALMI IN PREIZKUŠNJE ŽIVLJENJA	13
RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE Mira Stare BESEDE IN DEJANJA, KI OZDRAVLJAJO	16
PAVLOVA OBČESTVA Maksimilijan Matjaž RAZDORI V PRVI CERKVI IN MOČ EVANGELIJA O KRIŽU	19
BRALCEM BOŽJE BESEDE Marjeta Petek Ahačič KAKO BRATI BOŽJO BESEDO DANES	23
IZZIV ZA DELO V SKUPINAH Benjamin Siter V KAKŠNO ZEMLJO SEM VSEJAN?	25
OSEBE V SVETEM PISMU Izet Veladžić JUDA IZ ULICE RAVNE	27
BIBLIČNI TOPOSI Samo Skralovnik VIŠINE V SVETEM PISMU	28
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO br. Jan Dominik Bogataj ORIGEN, BOLEZEN IN GREH	30
BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI Martina Naglost BIBLIČNA SKUPINA ŽUPNIJE SV. ŠTEFANA VIPAVA	32
SMEJATI SE S SVETIM PISMOM Samo Skralovnik TIPI TOP, ZGODBA O MARTI	34
PRIPOROČAMO V BRANJE Jana Podjavoršek, Benjamin Lülük	36
MOLITEV Z BOŽJO BESEDO Delavnice molitve in življenja	38

BOŽJA BESEDA DANES je katoliška biblična revija, ki jo izdaja Zavod Biblično gibanje s podporo SŠK. Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV ZAVODA IN UREDNIŠTVA:

Zavod Biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
info@biblicnogibanje.si
www.biblicnogibanje.si
www.facebook.com/biblicnogibanje.si

UREDNIŠKI ODBOR:

Vlasta Doležal Rus, Zlata Krašovec,
Marjeta Petek Ahačič, Tatjana Rupnik
ODGOVORNI UREDNIK: dr. Samo Skralovnik
GLAVNI UREDNIK: dr. Maksimilijan Matjaž
LEKTORIRANJE: Anton Kocmut
FOTOGRAFIJE: Avtorji uporabljenih fotografij so navedeni pod fotografijami. Kjer avtorstvo ni navedeno, je uporabljen in naveden spletni vir.
FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Ana Pišek
OBLIKOVNA ZASNOVA: Branka Smodiš
PRELOM IN PRIPRAVA ZA TISK: Robert Rošker
TISK: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočen je prostovoljni dar za pokritje stroškov izhajanja revije.
Transakcijski račun pri Delavski hranilnici: SI56 6100 0002 0986006

KAJ IZHAJA OD BOGA?

Tokratna številka *Božje besede danes* je nastajala v posebnem času, v času pandemije virusa covid-19. Ta je celotno skupnost in vse njene posameznike prisilil v določene spremembe: kdo si je še pred mesecem predstavljal mašo preko spleta? Ali bolj realno, kdo je še nedolgo nazaj slutil, da bo trepetal za svoj vsakdanji kruh? Ta je za marsikoga pogojen z obiskom trgovine, delujočim gospodarstvom; a nekaj se kljub vsemu ni spremenilo: našo temeljno hrano, Božjo besedo, najdemo v Svetem pismu, včeraj in danes. To pa ni pogojeno z delovnim časom trgovin. Nasprotno, Sveto pismo je edina »trgovina«, ki je legitimno odprta »24/7«. Mnogi so v teh časih stiske, ki ima zelo različne oblike, iskali odgovore ali primerjave v Svetem pismu. Ali Sveto pismo, ki je nastalo pred tisočletji, lahko spregovori sodobnemu človeku v njegovi konkretni krizi? Marsikdo je pomislil na vzporednice v Svetem pismu, npr. na egiptovske nadloge, konkretno na nadlogo kuge. Lahko bi navedli še kakšno drugo »vzporednico«, npr. Jeremija poroča, da se je »smrt priplazila skozi okna, prišla v naše hiše, pobrala otroke s cest, mladeniče s trgov ...« (9,20). Podobnosti na prvi pogled ne zmanjka, vendar, ali so utemeljene? Ali nosijo tudi kakšen pomen za sodobnega človeka?

Ustavimo se za trenutek pri egiptovskih nadlogah. Pojem »nadloge« se nanaša na deset nadlog, ki igrajo pomembno vlogo v zgodbi o izhodu Izraelcev iz egiptovskega suženjstva. Ena od teh je tudi kuga (pandemija). V zgodbi sta ključna teološki in moralen pomen nadlog. Se pravi, da samo bistvo nadlog ni v čudežni pojavnosti, temveč v moralnem opominu in teološkem spoznanju. Na teološki ravni gre za spopad med dvema avtoritetama, Božjo in faraonovo. Nadloge so predstavljene kot nujna posledica človekove (faraonove) zaprtosti vase, nedovzetnosti za presežno, krivice do bližnjega. Tukaj se v bistvu skriva arhetipska zgodba srečanja človeka s presežnim: če se človek ni pripravljen odpreti in sprejeti svoje vloge, Bog najprej svari. Ko se človek izkaže nedovzet za ta svarila, Bog pošlje nadloge. To »logiko« lahko slehernik preveri in izkuša v svojem lastnem življenju, zato je arhetipska. Teološki namen je torej spoznanje Boga. Na drugi strani je zgodba tudi moralni opomin, jasna obsodba

zatiranja in drugih krivic. Uresničitev nadlog torej ni vnaprej določeno dejstvo, temveč nujna posledica prej opisanega moralnega in socialnega stanja v Egiptu. Podobno danes; če zdravnik kroničnemu kadilcu napove zdravstvene težave, to ni prerokba ali Božja sodba, to je preprosta posledica ignorance kadilca, ki ne upošteva nasvetov, da bi spremenil svoje življenje.

Kje lahko najdemo vzporednice za sodobnega človeka? Faraon je bil čaščen božansko, a faraon, božanstvo takratnega sveta, je bil premagan. Poleg tega je bil Egipt v tistih časih sinonim moči in vsega človeškega. To odpira bolj zanimivo primerjavo in vprašanje, kdo je »faraon« danes. Kdo so božanstva današnjega globalnega sveta? Vse to, kar je še včeraj trdno stalo na »modernem Olimpu« in se je kazalo kot večno, nespremenljivo, edino mogoče, se je sesulo v prah. Ta padec pa je povzročil mikroorganizem, sploh ni treba v to zgodbo tlačiti Boga. Zdi se torej, da je v pandemiji tudi določena ironija. Če lahko sodobni človek v takih in drugačnih nadlogah iz Svetega pisma prepozna določeno vzporednost z virusom covid-19, je ta morda v tem, da je vse, kar »ne izhaja od Boga« (prim. Apd 5,39), se pravi vse, kar v resnici ne daje življenja, v bistvu obsojeno na propad tako v antičnem Egiptu kot v krasnem novem svetu. Morda je za sodobnega človeka pandemija priložnost za (lažje) razločevanje med tem, kar je Božje, in tem, kar ni.

To pa je tudi namen tokratne številke, ki je pred vami. S prispevki, ki so uglašeni na stiske, bolezni in druge človeške težave, ki jih opisuje Sveto pismo in s katerimi se človek bori od svojega začetka, želi sodobnega bralca spomniti, da je Bog Svetega pisma tudi Bog »stiskanih«. Ko govorimo o egiptovskih nadlogah, namreč pogosto spregledamo motiv Božjega delovanja, in ta je človeška stiska: »Dobro sem videl stisko svojega ljudstva ... in slišal, kako vpije ... da, poznam njegove bolečine. Zato sem stopil dol, da ga rešim ... « (2 Mz 3,7-8) In to ne velja le za antični Egipt. Velja za vse »Egipte«, torej za vse situacije, ki človeka zasušijo s »kumaricami, lubenicami, porom, čebulo in česnom« (4 Mz 11,5) in ga končno naredijo nedovzetnega za Božjega in bližnjega. •••

foto_Jure Viltušnik

VEDETI MORAMO, KAKŠNA BO CENA, ČE LJUBEZEN KOT ZASTONJSKO DARITEV IZKLUČUJEMO

Po odločitvi slovenskih škofov poteka od lanske jeseni Šmarju pri Jelšah enoletna priprava kandidatov za študij v bogoslovju. To je čas, v katerem preverjajo svojo poklicanost in utrjujejo svoj odnos z Gospodom, spoznavajo pa tudi pastoralno in karitativno delo. Vodenje leta priprav (propevničnega letnika) so škofje zaupali duhovniku Janezu Kozincu. Zaradi epidemije covid-19, ki je ravno Šmarje pri Jelšah zaznamovala precej bolj druge slovenske kraje, najin pogovor v resnici ni potekal kot pogovor, temveč sva si dopisovala. Ampak saj vemo – Duh veje, kjer hoče.

foto: Tatjana Splichal

Za uvod nekaj malega osebne zgodovine. Študijska in poklicna pot vas sprva ni vodila v bogoslovje. Doktorirali ste iz kemije in delali na področju znanosti. Kako pride do tega, da človek, potem ko si že »lepo postelje«, (nenadoma) spozna, »da to ni to«? Odločitev ste sprejeli po smrti očeta. Je bila povezana z njo?

V svojem primeru lahko zagotovo rečem, da na novo pot povabi Gospod. Res se zdi nenavadno zapustiti neko gotovost, udobje, ki si ga lahko človek pridobi. Vseeno pa si za izbiro duhovništva ne pripisujem nobenih zaslug. Gospod je bil vztrajen v svojem povabilu. Če sem mu v molitvi

še tako prigovarjal, naj me vendar pusti pri miru, ker že imam začrtano pot, in naj si raje izbere in nagovarja koga drugega, mi enostavno ni dal miru. Poleg tega sem imel še blagoslov, da so bili tedaj ob meni pravi ljudje, predvsem Tadej Linasi, ki je bil tisti čas kaplan v Celju in je ta moj nemir, ta ogenj, prepoznal in ga ravno prav razpihoval. Oče za moj nastajajoči nemir ni slišal iz mojih ust. Verjetno pa je vedel, da se v meni nekaj dogaja. Danes se včasih sprašujem, ali ni bilo morda potrebno, da gre še on k Bogu Očetu, da mi izprosi poguma, da stopim na pot duhovništva. To bom verjetno izvedel kasneje.

Z Bogom lahko prijateljemo na različne načine. Eden od njih je druženje z Besedo. Do neke mere jo seveda prebirate »po službeni dolžnosti«. Kaj pa vam branje Svetega pisma pomeni osebno? Kako pristopate k branju? Imate kakšno posebno »rutino« ali boljše rečeno »obred«?

Ko ste že omenili očeta ... Spominjam se časa najstniških let, ko je ata zmeraj poskrbel, da je bilo Sveto pismo na klubski mizi v dnevni sobi. Večkrat ga je ob nedeljah vzel v roke in nam hudomušno kaj na glas prebral iz njega. Potem se spomnim, da sem Sveto pismo jemal v roke namesto večerne molitve. Povsem enostavno, nobenih razlag, samo bral sem in Jezusu kaj povedal, na primer, o čem se strinjam in o čem ne, kaj se mi zdi lepo, kaj trdo. Danes ga berem »službeno«, kar zame pomeni »privilegirano«. Ni pa enostavno na kratko povedati, kaj je zame Božja beseda. Naj poskusim takole: ne glede na to, ali pripravljam kak pogovor, duhovne vaje ali pa prebiram in premišljam dnevno Božjo besedo, je to zame predvsem pogovor z Jezusom, Božja beseda je čas, ko mi Gospod lahko nekaj pove, še večkrat (nasmeh) pa imam jaz njemu ogromno povedati.

PSALMI IN PREIZKUŠNJE ŽIVLJENJA

PSALM 143

Psalmi se od ostalih knjig Stare zaveze razlikujejo po tem, da v njih ne govori Bog, ampak njegovo ljudstvo. Bog je prvi govoril in nagovarjal Izraela v Postavi in Prerokih, Psalmi pa so človeške besede Bogu, saj predstavljajo odgovor Izraela na Božji nagovor. V tej smeri je razmišljal že sv. Avguštin, ki je Psalme razumel kot nekakšno šolo molitve (prim. *Enarrat. Ps. CXLIV, 1*).

Sodobni razlagalci so opazili, da se molitev psalmov giblje med žalostinko in hvalnico ter večkrat prehaja skozi izraze zaupanja v Boga. To »dinamiko molitve« opazimo tako v posameznih psalmih kot tudi v nekaterih zbirkah znotraj Psalmov. Ne gre za neko »umetno« shemo, saj je ta dinamika vpeta v človeško življenje, ki nenehno niha med preizkušnjami in olajšanji, med žalostjo in veseljem. Žalostinke in hvalnice tako odsevajo dinamiko človeškega življenja. Po psalmih sodeč, se človek Bogu veliko bolj pritožuje, kot ga hvali, saj je približno dve tretjini psalmov žalostink.

Tokrat se bomo ustavili pri primeru žalostinke in vzeli v precep Psalm 143. Ko govorimo o žalostinki ali tožbi, mislimo na literarno zvrst, ki postavlja v ospredje prošnjo Bogu za pomoč v stiski. Žalostinke imajo navadno petdelno strukturo:

KLICANJE BOŽJEGA IMENA: »GOSPOD, usliši ... prisluhni ... usliši!« (v. 1)

TOŽBA ZARADI STANJA: V našem psalmu imamo dve možnosti, zakaj se psalmist pritožuje. Lahko gre za preganjanje: »Sovražnik preganja mojo dušo,« (v. 3) ali pa za bolezen: »Moj duh omaguje v meni.« (v. 4)

SPOMIN: »Premišljam o vsem tvojem delovanju.« (v. 5) Spomin ni običajen element žalostink, ampak bolj posebnost konkretnega psalma.

PROŠNJA ZA BOŽJI POSEG: »Hitro me usliši ... ne skrivaj svojega obličja pred mano ... reši me!« (vv. 7-9)

GOTOVOST USLIŠANJA: »Zaradi svojega imena ... me boš ohranil živega ... boš izpeljal iz stiske ... boš utišal moje sovražnike ... zakaj jaz sem tvoj služabnik.« (vv. 11-12)

Vsaka žalostinka se začne s klicem k Bogu, s krikom, ki se dviga v nebo iz globin človeške stiske. Motivi za ta klic so lahko zelo različni. Največkrat imamo v psalmih opravka z nasprotniki, ki psalmista preganjajo, zasmehujejo ali pa krivično obsojajo. Vse to so razlogi, pri katerih neko zunanje zlo vpliva na notranje počutje človeka in mu pokvari kvaliteto življenja. Poleg tega pa najdemo med »nevidnimi« sovražniki še bolezen, ki hudo prizadene še tako krepkega junaka. Stara zaveza bolezen največkrat pojmuje kot posledico greha, psalmi pa prenašajo na greh besedišče, ki je značilno za sovražnike, zato bi lahko rekli, da ga pojmujejo kot neke vrste »notranjega« sovražnika, ki uničuje življenje.

foto: Lily Banse (Unsplash)

Ps 143 predstavi dva možna motiva za tožbo. Kot kaže na prvi pogled, je problem v tem, da se psalmist čuti preganjanega od svojih sovražnikov: »Zares, sovražnik preganja mojo dušo, na tla je potlačil moje življenje.« (v. 3) Večina komentarjev pa psalm razume drugače: kot tožbo v bolezni. To ne preseneča, saj psalmist implicitno priznava svoj greh: »Nihče, ki živi, ni pravičen pred tabo« (v. 2), ob tem pa prosi Boga, naj mu ravno zato ne sodi. Verjetno je tradicionalna svetopisemska povezanost med grehom in boleznijo nagnila raziskovalce, da so v psalmu videli prošnjo Bogu zaradi stiske v bolezni. Psalm sicer dopušča odprti obe možnosti.

Psalmi so človeške besede Bogu, saj predstavljajo odgovor Izraela na Božji nagovor.

BESEDE IN DEJANJA, KI OZDRAVLJAJO

Jezus v soboto ozdravi sključeno ženo (Lk 13,10-17)

Koronavirus nas je postavil pred omejitve in v medsebojno izolacijo. Življenje vsakega izmed nas se je spremenilo. V samoizolaciji smo izkusili in spoznali, da smo bitja odnosov in da brez njih ne moremo trajno preživeti. Ne le koronavirus, ampak tudi večina drugih bolezni je povezana z omejitvami in določeno izolacijo. Kako je Jezus videl stisko bolnih in njihovo izolacijo in kako se je z njo soočal, bomo v tem prispevku odkrivali ob branju, razlagi in poglobitvi novozaveznega odlomka o ozdravitvi sključene žene. O tej ozdravitvi poroča le evangelist Luka (Lk 13,10-17) na Jezusovi poti proti Jeruzalemu, ki je opisana v najdaljšem in osrednjem delu evangelija (Lk 9,51–19,27). Poročilo vsebuje poleg opisa poti tudi Jezusove pozive k pokori in spreobrnjenju ter več njegovih prilik ter ozdravljenj. Tako prilike kot ozdravljenja razodevajo, da sta božje kraljestvo in z njim čas odrešenja v Jezusu in po njem prišla blizu in da ju je že mogoče izkusiti.

Tako prilike kot ozdravljenja razodevajo, da sta božje kraljestvo in z njim čas odrešenja v Jezusu in po njem prišla blizu in da ju je že mogoče izkusiti.

»V soboto je učil v neki shodnici.« (v. 10)

Na začetku odlomka je pozornost najprej uprta v Jezusa. Označen je kot tisti, ki ob sobotah uči v judovski shodnici, in to vedno znova. Tam pa Jezus ne le poučuje, ampak tudi ozdravlja. Njegova posebna pozornost velja trpečim in bolnim, ki jih nikoli ne spregleda.

»In glej, tam je bila tudi žena, ki je že osemnajst let imela duha bolezni. Bila je sključena in se ni mogla popolnoma vzravnati.« (v. 11)

Sedaj se premakne pogled od Jezusa na ženo, ki je tudi v shodnici. Edini podatki o njeni osebi so povezani z njeno dolgotrajno boleznijo (18 let) in posledicami te bolezni: sključenost oziroma nezmožnost, da se vzravna. Z medicinskega vidika gre po vsej verjetnosti za kronično vnetje hrbteničnih vretenc, ki povzroča njihovo otrdelost (*ankilozirajoči spondilitis*) in s tem trajno sključenost hrbtenice.

Duh »bolezni« oz. »šibkosti« (*astheneia*) je razlog za dolgotrajno bolezen žene. V v. 16 je v skladu

s takratnimi svetovnonazorskimi predstavami omenjeno, da je »satan« povzročitelj njene bolezni. Toda žena ni ne obsedena niti nima nečistega duha v sebi. Bolezen in šibkost sta tisti, ki upogibata njen hrbet in tudi njeno notranjost.

Zaradi dolgotrajne sključenosti hrbtenice je izključena tudi iz socialnega življenja. Ne more se vzravnati. Njen pogled je omejen, saj lahko vidi le tla pod svojimi nogami. Ne more gledati naravnost in priti v stik z drugimi ljudmi. Izključena je tudi iz vidnega polja drugih ljudi, saj ni na isti višini kot oni. Ljudje gledajo nanjo od zgoraj navzdol.

Telesna drža je samo na tem mestu v Novi zavezi opisana z besedo »sključen« (deležnik glagola *sygklyptō*). Nezmožnost vzravnosti ima za posledico tudi nesposobnost pomoči samemu sebi. Evangelist Luka uporabi glagol »vzravnati se« (*anakyptō*) le še v 21,28, kjer omenja prihod Sina človekovega: »Ko se bo to začelo dogajati, se vzravnajte in vzdignite glave, kajti vaša odkupitev se približuje.« Obratno doživlja ta žena. Zaradi sključenosti ne more videti prihoda svojega odrešenja, ne more videti Jezusa, ki je že v njeni bližini in ki jo že vidi. Ni se sposobna vzravnati »popolnoma« oziroma dobesedno »za popolnost« (*eis to panteles*). Slovenski prevod na žalost izpušča to besedno zvezo v v. 11, ki še enkrat izraža posledice omenjene bolezni. V judovski tradiciji se človek razlikuje od živali prav po pokončni drži, besedi, sposobnosti razlikovanja in pogleda v daljavo. Zato je podoben angelom. Sključena žena je na ta način oropana tako dela svoje človeškosti kot tudi stika z Bogom.

Navzočnost sključene žene v shodnici pa je istočasno močno znamenje tega, da se ona sama ne želi zapreti niti pred Bogom niti pred ljudmi in da je vero in upanje postavila na Boga. Njena navzočnost v shodnici se izkaže kot pomemben dejavnik, ki omogoči srečanje z Jezusom. Čeprav je zaradi bolezni izolirana in odrezana od življenja in okolja, ni izgubila upanja in vere. Upravičeno jo Jezus kasneje imenuje »Abrahamova hči« (v. 16).

RAZDORI V PRVI CERKVI IN MOČ EVANGELIJA O KRIŽU

Pri apostolu Pavlu večkrat beremo, da so bili tudi že v Prvi cerkvi prepiri in razdori. V Prvem pismu Korinčanom piše o skupinah, ki so se zbirale ob posameznih voditeljih in se druga pred drugo ponašale, češ »jaz sem Pavlov, jaz pa Apolov, jaz pa Kefov, jaz pa Kristusov« (1 Kor 1,11-12). Zakaj je bil Pavel tako ogorčen nad obstojem različnih skupin, saj je pluralnost mišljenja vendar odraz odprte in svobodne družbe? Kako je lahko beseda o križu hkrati evangelij o novem in polnem življenju? Ali nam lahko Pavlovo reševanje korintskih težav pomaga tudi pri preživljanju in vrednotenju trenutnih kriz v Cerkvi in v družbi?

Pavel na začetku Pisma Korinčanom omenja, da so prišle do njega novice iz Korinta o prepirih in razdori v tamkajšnji mladi krščanski skupnosti. To ga je precej prizadelo in skozi celotno pismo jih na različne načine prepričuje, kako usodna so ta nesoglasja za obstoj pravega evangelija v njihovi sredi. Šlo je namreč za nekaj globljega kot zgolj za prepire med različnimi strujami. Na preizkusu sta spoznanje in opredelitev glede temelja in izvora nove skupnosti vernikov. Cerkve – nove krščanske skupnosti – niso ustanovili s svojim pridiganjem ne Pavel ne Kefa ne Apolo ali kateri drugi pridiigar. To so samo »služabniki«, po katerih so sprejeli vero in krst (1 Kor 3,5). A navdušenje nad raznimi učitelji in njihovimi idejami je zameglilo njihovo razumevanje temeljnega Pavlovega oznanila, to je »evangelija o križu«, ki mora konkretno zaznamovati njihovo življenje in mišljenje. Kristusova daritev na križu, ki je razodevala njegovo popolno podaritev Bogu Očetu in človeku, je »temelj« nove skupnosti je (3,11). Po tej daritvi je človeško življenje pridruženo *novemu*, to je *večnemu* Božjemu življenju (15,22). To novo življenje jim podarja Bog sam, ko jih »kliče v občestvo (gr. *koninōnia*) s svojim Sinom« (1,9). Živijo ga, ko se kot bratje in sestre zbirajo v Cerkvi. Kadar pa so med njimi razdori, ljubosumja in strah za lastno preživetje (11,18), tega življenja novega Kristusovega telesa ne morejo prepoznati in ga ne živeti (11,29). Pavel se izogiba celo krščevanju, da ne bi vzbujal vtisa, da je on ustanovitelj Cerkve in jih lahko on vključuje vanjo.

»Kristus me namreč ni poslal krščevat, ampak oznanjat evangelij.« (1,17) Korinčani so očitno krst še vedno dojemali podobno kot takratni heleniistični kultu in določene struje judovske tradicije. Pomenil jim je zgolj obred sprejema v skupnost ali celo izraz pripadnosti določenemu učitelju in njegovemu nauku. Korintsko občestvo so namreč sestavljali spreobrnjenci tako iz judovstva kot iz poganstva oziroma iz grško-rimske kulture in jim je bilo težko vztrajati v miselnosti Pavlovega evangelija, ki je neuglednost, slabost in pohujšanje križa razglašal za zmago Božje moči. Majhni in nepomembni skupnosti, kot so takrat bili krščanski spreobrnjenci v korintskem velemestu, se je bilo težko zoperstavljati posvetnemu mišljenju, ki je stavilo predvsem na zunanji ugled in moč ter retorično spretnost govornika. Za prve in za druge je bilo oznanilo o križu nekaj skrajno pohujšljivega in nespametnega (1,22-24). Za nekatere je bilo to nevredno in tudi že bogokletno govorjenje o svetem in vsemogočnem Bogu, ki žali njegovo modrost in moč, za druge pa norost, ki žali človeški razum in dostojanstvo. Novim vernikom v takih okoliščinah ni bilo lahko v nemoči križanega Kristusa prepoznati Božjo modrost in resnični temelj novega življenja, ki so ga sprejeli po krstu. »Kristusovo mišljenje« (2,16), ki se razodeva v popolni podaritvi na križu, je tudi njim predstavljalo popolnoma novo logiko in preobrat človeških vrednot.

V čem je bila glavna nevarnost razdeljenosti krščanskega občestva? Kaj se je dejansko skrivalo za sklicevanjem Korinčanov na posamezne oznanjevalce?

Ob branju celotnega pisma si lahko ustvarimo neko predstavo, kaj konkretno je Pavel mislil, ko je govoril o prepirih med različnimi skupinami v korintski skupinami. Obstajale so vsaj tri skupine, ki so se posebej navduševale nad učenjem enega od treh oznanjevalcev. Tisti, ki so se sklicevali na Pavla, so očitno zagovarjali bolj svobodnjaške nazore tako glede moralnega kot glede religioznega življenja. Ko so namreč slišali za Pavlovo oznanilo

Kristusova daritev na križu je »temelj« nove skupnosti (3,11). Po tej daritvi je človeško življenje pridruženo novemu, to je večnemu Božjemu življenju (15,22).

KAKO BRATI BOŽJO BESEDO DANES

»Tvoja beseda je svetilka mojim nogam, luč moji stezi.« (Ps 119,105)

Dragi bralci in premišljevalci Božje besede!

Nazadnje smo se na naši poti družili in pogovarjali z emavškima učencema. Čeprav so pretresljivi ter nenazadnje tudi upanja polni velikonočni dogodki že za nami, še vedno hodimo v njuni družbi. Če smo bili doslej navajeni veliko noč doživljati bolj kot ne preko simbolov in obredij, nas je letos pretresla drugačna zgodba, zgodba nevidnega virusa, ki nam je vzela vse tisto, česar smo bili doslej vajeni: svobodo, občutek obvladljivega, srečevanje z bližnjimi, obiskovanje bogoslužja, sproščenost ... Z emavškima učencema tako delimo strah in negotovost pred trenutnim in še bolj prihodnjim časom. Polni vprašanj o tem, kaj se dogaja in kako bo videti naše življenje v prihodnosti, počasi stopamo po njuni poti.

Ta pot se morda zdi trenutno temačna, po njej še vedno stopamo previdno. Vsak spotik ob kamen je lahko trenutek našega lastnega opomina, zavedanja in sprejemanja mesta, kjer se nahajamo kot bralci in premišljevalci Božje besede ter kot iskanci novega življenja. Sem trenutno na poti, ko se oddaljujem od »večnega venca« (1 Kor 9,24-26), morda raje izbiram prijetnejše in lažje poti? Tudi kot bralci Božje besede namreč nismo imuni na temine, ki se pojavljajo v naših življenjih, v naših dušah, v našem odnosu do branja Božje besede. Včasih – lahko pa tudi zelo pogosto – se tudi nam kot bralcem Božje besede lahko zgodi, da zavzamemo do Božje besede preveliko razdaljo, morda celo takšno, da je pred sabo ne vidimo več, da nanjo pozabimo.

Nič drugače ni, ko se Božje besede lotevamo preveč razumsko, ko želimo vse razložiti, morda celo znanstveno utemeljiti. In nič na boljšem nismo, ko Božjo besedo beremo, zato ker se »to spodobi«, ker tako počnejo tudi drugi v naši okolici, ker iščemo v njej hitre rešitve, prerokbe, pomene, namige za različne odločitve.

Kaj je Sveto pismo?

Biblicist Maksimilijan Matjaž pravi (Družina 19, 2020), da Sveto pismo ni zbirka magičnih besed,

izrekov ali zakonov, ampak je knjiga, ki opisuje Božje razodevanje človeku in človekovo odzivanje na ta Božji nagovor. To ni knjiga, ki bi nas potrjevala v naših namerah, ni nabor misli, ki bi nas tolažile, razveseljevale, odkrivale prihodnost ali kaj drugega po naših trenutnih potrebah. Svetega pisma ne moremo brati kot spisek želja ali kot recepte za zdravo življenje. Ob takem porabniškem odnosu ostaja zaprta knjiga. Sveto pismo je v resnici skrivnost, a skrivnost v bibličnem pomenu besede. Je neke vrste oseba, ki jo lahko spoznamo, samo če z njo živimo, če vstopamo z njo v odnos z vso resničnostjo svojega življenja. Prepričan je, da bomo postali vztrajni bralci Božje besede, če jo bomo brali predvsem z vero in z lastnim življenjem. »To pomeni z odprto glavo – z razumom in srcem – z ljubeznijo.« Prav tako poudarja, da pogoj za razumevanje Božje besede ni posebno znanje ali moralna popolnost, temveč odprto srce za živega Boga. »Nezadovoljstvo s samim seboj, ker še ne vidimo sprememb v svojem življenju, je skušnjava, ki nam prišepetava, da ne zmoremo.« Zato nam kot voditelj Bibličnega gibanja in biblične šole *Evangelii gaudium* priporoča branje Svetega pisma v občestvu. »Sveto pismo je izrazito neideoško, ker je navdihnjeno od Duha, ki je v resnici občestvo.«

Ko ne moremo brati

Ob vsem tem pa se – zlasti v težkih trenutkih osame, ko smo izgubili stik s »fizičnim« občestvom – zelo lahko zgodi, da preprosto ne moremo brati. Vsega je naenkrat preveč. Spopadamo se z novimi problemi, in čeprav imamo časa več, nismo dovolj zbrani za branje, saj nam misli vedno znova begajo k naši negotovosti. Čeprav vemo, da bi nam ravno v tem trenutku stik z Božjo besedo pomagal, ga ne zmoremo. Morda odpremo Sveto pismo, morda ga celo poskušamo brati, a kmalu ugotovimo, da ne gre. Zaradi zunanjih pretresov nismo sposobni sprejemati in premišljevati vsebine. Kar naenkrat nismo več bralci Božje besede, tudi če se potrudimo ali prisilimo, smo samo še bralci črk.

Spopadamo se z novimi problemi, in čeprav imamo časa več, nismo dovolj zbrani za branje, saj nam misli vedno znova begajo k naši negotovosti.

VIŠINE V SVETEM PISMU

»Le višin niso odpravili.« (1 Kr 22,44)

V prejšnji številki smo se »sprehodili« po Jeruzalemu. Toda čeprav Jeruzalem sčasoma postane edino in uradno svetišče v Izraelu, vse do izgnanstva ne izrine drugih bogoslužnih krajev, vsakdo je še naprej obiskoval »višino« v svojem mestu. O tem nazorno spregovori redaktor Knjig kraljev, ki v uvodnih opombah pri vsakemu kralju, v Izraelu in Judu, ponavlja kot odpev, da »višin niso odpravili«. O tem nam govorijo tudi preroki, ki Izraelcem očitajo, da še hodijo v Beeršebo (Am 5,5; 8,14) in v Gilgal (Oz 4,15; Am 4,4; 5,5). Pogosto torej slišimo govoriti o »višinah«, zato si bomo v tem prispevku pogledali, kaj pravzaprav pomenijo. Pri tem nas bo vodila misel in beseda Rolanda de Vauxa.

IME. Ko Sveto pismo govori o kanaanskih svetiščih ali o tistih, ki so jih Izraelci zgradili po njihovem vzoru, jih pogostokrat označi z izrazom *bama*, kar moderni prevodi Svetega pisma prevajajo kot »višina«. Ta prevod ni točen in potrebuje pojasnila. Ne vemo, iz katerega korena je izpeljan samostalni bama, morda je predsemitskega izvora. Sorodna ugaritska beseda pomeni »hrbet«, ali »trup« kake živali, ustrezna akadaska beseda ima isti pomen, vendar označuje tudi topografski relief, »greben ali višino«. V Svetem pismu *bama*, če odštejemo bogoslužno rabo, označuje sovražnikov »hrbet« (5 Mz 33,29), »višave« na splošno brez točnejše opredelitve (5 Mz 32,13; Iz 58,14; Mih 1,3; Am 4,13; Hab 3,19; Ps 18,34), »višino« oblakov (Iz 14,14) ali morske valove (Job 9,8). Beseda torej vzbuja misel na nekaj izbočenega, štrlečega, visokega, nikakor pa beseda sama po sebi ne pomeni gore ali griča.

LEGA VIŠIN. Gotovo je, da so nekatere višine, morda mnoge, na visokih krajih. Iz Samuelovega mesta se je treba povzpeti »gor« do bližnje *bame* (1 Sam 9,13.14.19), z nje pa se spusti »dol« (1 Sam 9,25 CHR). Na gori vzhodno od Jeruzalema je Salomon zgradil *bamo* za Kemoša in Milkoma (1 Kr 11,7). Toda višine imamo tudi drugje, npr. v mestih (1 Kr 13,32; 2 Kr 17,29; 23,5), pri jeruzalemskih vratih (2 Kr 23,8). V Ezk 6,3 Jahve naznanja

grapam in dolinam, da bo porušil njihove višine. In res, v dolini Ben Hinom v Jeruzalemu najdemo bamo Tofet (Jer 7,31; 32,35). Jasno je, da v teh zadnjih odlomkih prevod »višina« ni primeren. Edini pomen, ki bi ustrezal vsem besedilom, bi bil »gomila«. To je lahko bil naraven prostor, npr. štrleča skala, zdi pa se, da je bila navadno ta gomila umetna: tako bi lahko razložili mesta, ki govorijo o višinah, ki jih sezidajo (1 Kr 11,7; 14,23; 2 Kr 17,9; 21,3; Jer 19,5), jih »podrejo« ali »uničijo« (2 Kr 23,8; Ezk 6,3).

Figurica Ašere (Judeja, 8.–7. stol. pr. Kr.)